

Chiro © Jan Van Bostraeten

jeugdbeweging in de klas

jeugdbeweging in de klas

Inleiding

Een lespakket over jeugdbewegingen: waarom? Toen we dat voor het lager onderwijs lanceerden, bleek er veel interesse in een pakket voor het secundair onderwijs.

Uit het jeugdbewegingsonderzoek van 2010 weten we dat lid zijn van een jeugdbeweging 'erfelijk' is. Dat betekent dat 83% van de huidige leden ouders hebben die zelf in de jeugdbeweging hebben gezeten. Met dit lespakket voor scholen tonen we de jeugdbeweging als optie voor elke jongere.

Jongeren leren met dit pakket de jeugdbewegingen kennen, ontdekken wat de meerwaarde is en leren bewust keuzes maken over hun vrije tijd. Naar een jeugdbeweging gaan is fijn, maar de ervaring is niet voor iedereen dezelfde en er leven bovendien heel wat vooroordelen. Met dit lespakket laten we elke jongere proeven van de jeugdbeweging. We zijn er namelijk van overtuigd dat er voor elk van hen kansen in liggen voor hun ontwikkeling.

Het lespakket bestaat uit een basisdeel en een uitbreiding. Het basisdeel is voorzien om in één lesuur te kunnen geven. Al het materiaal hiervoor heeft een groene rand en het symbool **B**. Heb je meer tijd? Dan kun je het uitbreiden naar twee lesuren. Alle onderdelen daarvoor hebben een blauwe rand en het symbool **U**.

Het lespakket is gebaseerd op personages. Die zijn weloverwogen uitgedacht om het 'hokjesdenken' wat aan de kant te schuiven. Bij het begin van de les geef je alle leerlingen een personage. Vanaf dan zullen je leerlingen nadenken en redeneren vanuit hun personage.

We wensen jou en je klas veel plezier met dit lespakket.

We beseffen dat zo'n personage niet voor elke leerling even eenvoudig is. Toch vinden we het een meerwaarde. Zo ontstaat er namelijk een goede mix tussen personages die wel voor de jeugdbeweging zijn en personages die er niet voor staan te springen. De klas zal dus niet naar één van beide kanten neigen, waardoor het aspect 'bewust keuzes maken' meer centraal staat. Bovendien worden de leerlingen door hun personage uitgedaagd om verder dan hun eigen visie te denken. Het is ook mogelijk dat sommige leerlingen het makkelijker vinden om vanuit hun personage een mening te verkondigen die afwijkt van de groep, dan vanuit zichzelf.

Het is ook mogelijk om deel te nemen vanuit zichzelf (dus zonder personages). Doe dat bijvoorbeeld bij een eerste graad of een klas waarvan je weet dat zij zich erg moeilijk in een personage kunnen inleven. In de uitleg van het lespakket gaan we er wel van uit dat er met personages wordt gewerkt. Als je ervoor kiest om zonder personages te spelen is het belangrijk dat er voldoende leerlingen in de jeugdbeweging zitten, anders kunnen sommige opdrachten niet uitgevoerd worden.

scogimo © Grace De Smet

Worth © IJD

Voet'en

Met dit pakket werk je vakoverschrijdend en werk je aan de vakoverschrijdende eindtermen (VOET'en). In deze lijst vind je alle VOET'en waar we aan werken in dit lespakket.

GEMEENSCHAPPELIJKE STAM

De leerlingen:

- ★ **Communicatief vermogen**
 - 1 brengen belangrijke elementen van communicatief handelen in praktijk.
- ★ **Creativiteit**
 - 2 kunnen originele ideeën en oplossingen ontwikkelen en uitvoeren.
- ★ **Doorzettingsvermogen**
 - 4 blijven, ondanks moeilijkheden, een doel nastreven.
- ★ **Empathie**
 - 5 houden rekening met de situatie, opvattingen en emoties van anderen.
- ★ **Flexibiliteit**
 - 9 zijn bereid zich aan te passen aan wisselende eisen en omstandigheden.
- ★ **Initiatief**
 - 10 engageren zich spontaan.
- ★ **Kritisch denken**
 - 11 kunnen gegevens, handelwijzen en redeneringen ter discussie stellen aan de hand van relevante criteria.
 - 12 zijn bekwaam om alternatieven af te wegen en een bewuste keuze te maken.
 - 13 kunnen onderwerpen benaderen vanuit verschillende invalshoeken.
- ★ **Open en constructieve houding**
 - 16 houden rekening met ontwikkelingen bij zichzelf en bij anderen, in samenleving en wereld.
 - 17 toetsen de eigen mening over maatschappelijke gebeurtenissen en trends af aan verschillende standpunten.
- ★ **Respect**
 - 18 gedragen zich respectvol.
- ★ **Samenwerken**
 - 19 dragen actief bij tot het realiseren van gemeenschappelijke doelen.
- ★ **Zelfbeeld**
 - 22 ontwikkelen een eigen identiteit als authentiek individu, behorend tot verschillende groepen.
- ★ **Zorgzaamheid**
 - 26 gaan om met verscheidenheid.

CONTEXT 2 MENTALE GEZONDHEID

De leerlingen:

- 6 stellen zich weerbaar op.

CONTEXT 3 SOCIORELATIONELE ONTWIKKELING

De leerlingen:

- 3 accepteren verschillen en hechten belang aan respect en zorgzaamheid binnen een relatie.
- 6 doorprikken vooroordelen, stereotypering, ongepaste beïnvloeding en machtsmisbruik.

CONTEXT 7 SOCIOCULTURELE SAMENLEVING

De leerlingen:

- 2 gaan constructief om met verschillen tussen mensen en levensopvattingen.

Bron: 'VOET @ 2010', Ludy Van Buyten, 28 pagina's.
Uitgegeven door de Vlaamse overheid.

Vorbereiding

5

Voordat je aan de slag kunt met het lespakket geven we deze aandachtspuntjes mee. Goed begonnen is half gewonnen. Zorg er uiteraard voor dat alles klaar ligt en dat je precies weet wat er moet gebeuren. Zo verloopt alles vlot en krijg je het lespakket rond binnen de voorziene tijd.

1. Om de leerlingen voldoende achtergrond te kunnen geven, ga je best op zoek naar informatie van de lokaal actieve jeugdbewegingen. Welke groepen zijn er in de buurt? Waar vind je ze? Wanneer en voor wie hebben ze activiteiten? De jeugddienst in de buurt kan je hier zeker bij helpen. Ook op de website van de gemeente of de stad kun je dat vaak vinden. Je kunt ook enkele dagen op voorhand aan je leerlingen vragen wie er al in een jeugdbeweging zit. Misschien willen zij wel een korte voorstelling geven of wat beeldmateriaal meebrengen? Daarnaast zit er bij de bijlagen een korte voorstelling van de verschillende jeugdbewegingen (zie bijlage 1).

2. Bekijk alle personages en kies er evenveel als er leerlingen in de klas zitten (zie bijlage 2). Zorg ervoor dat ongeveer de helft van de personages in de jeugdbeweging zit. Daarna kies je uit de namenlijst (zie bijlage 3) ook zoveel namen. Die plaats je bij de personages. De combinaties van de beschrijving van een personage en een naam moeten bij je leerlingen passen. Dat kan op twee manieren

- ★ Geef je leerlingen personages die erg aansluiten bij hun eigen leefwereld. Het is voor je leerlingen gemakkelijker om vanuit die personages te redeneren.
- ★ Je kunt het uitdagender maken door de leerlingen personages te geven waar ze weinig mee gemeen hebben. Zo daag je hen uit om verder te denken dan hun eigen leefwereld. Bepaal zelf of jouw leerlingen dat aankunnen.

3. Kopieer de volgende bijlagen:

- ★ Voor iedere leerling een trajectblad (bijlage 4) **B**
- ★ De uitleg van de twee verschillende versies van 'Ezelen', elk één keer (bijlage 5) **B**
- ★ De stellingenkaartjes (bijlage 6)
- ★ Voor elke leerling de meningenkaartjes, bij voorkeur op gekleurd papier (bijlage 7)
- ★ De sudoku (bijlage 8) **U**
- ★ Het Facebookprofiel (bijlage 9) **U**
- ★ De thermometer vier keer (zie bijlage 10) **U**

4. Verzamel al het andere nodige materiaal. In bijlage 11 vind je een volledige lijst van het materiaal en ook een lijst per opdracht.

5. De opstelling van je klaslokaal verandert per opdracht. Welke opstelling optimaal is, lees je telkens bij de beschrijving van de opdrachten.

Plussters © IJD

Opstart

Vertel aan je leerlingen dat je tijdens deze les een spel speelt, waarbij je een beroep zal doen op verschillende van hun vaardigheden: nl. nadenken, een mening verwoorden, keuzes maken, enz.

SPELUITLEG VOOR DE BASISVERSIE (1 LESUUR)

- ★ Geef alle leerlingen het personage dat het beste bij hen past.
- ★ Geef alle leerlingen een trajectblad.
- ★ Geef de uitleg: "Vanaf nu denk je vanuit je personage. Bij elke beslissing die je neemt, vraag je je af wat jouw personage zou doen. Het spel verloopt in twee fasen: het 'Ezelen' en het stellingenspel. Na elke fase kies je voor jouw personage of het wel of niet bij de jeugdbeweging zou gaan. Die keuze hou je bij op je eigen trajectblad."
- ★ Na iedere opdracht of stelling leg je je leerlingen enkele vragen voor om hen ertoe aan te zetten om over hun keuze na te denken. Die vragen staan telkens na de speluitleg of de stelling.
- ★ Op het einde geeft het trajectblad een overzicht van de keuzes van elke leerling. Onder iedere keuze is er een kadertje voorzien om kort te noteren wat de stelling/opdracht was en waarom ze al dan niet van mening veranderd zijn. Dat dient als geheugensteun voor het reflectiemoment aan het einde van de les.
- ★ In dat reflectiemoment laat je enkele leerlingen hun trajectblad voorstellen. Waarom maakten ze hun keuzes? Wat deed hen veranderen?

Structuur

- Inleiding
- Opdracht 1: Ezelen
- Opdracht 2: Stellingenspel
- Nabespreking

SPELUITLEG VOOR DE UITBREIDING (TWEË OF MEER LESUREN)

- ★ In de uitbreiding vertrek je van de basisversie. Na het 'Ezelen' en het stellingenspel neem je er nog de onderdelen 'Een-tegen-allen' en 'Discussietafels' bij.
- ★ Ook hier maken je leerlingen na elk onderdeel een keuze voor hun personage.
- ★ Het reflectiemoment is hetzelfde als in de basisversie.

Structuur

- Inleiding
- Opdracht 1: Ezelen
- Opdracht 2: Stellingenspel
- Opdracht 3: Een-tegen-allen
- Opdracht 4: Discussietafels
- Nabespreking

Huh?

Hoort jouw klas het in Keulen donderen als je het over een jeugdbeweging hebt? Dat kan. Vertel hen dan kort wat een jeugdbeweging is. Toon hen eventueel wat foto's of korte filmpjes als introductie.

Opdracht 1: Ezelen

Na de activiteit spelen we met de leiding vaak het kaartspelletje Ezelen, omdat we het leuk vinden om samen iets te spelen. Op een bepaald moment kwamen we op het idee om dit spel in het groot op een plein uit te proberen. Onze leden vonden het absoluut een topactiviteit."

In je vrije tijd ben je graag bezig met iets fijns: voetballen, dansen, enz. In de jeugdbeweging is dat natuurlijk niet anders. We spelen erop los en durven de regels van het spel af en toe eens aan te passen, waardoor het nog leuker wordt.

- **Duur:** 15 minuten, inclusief speluitleg en nabespreking
- **Locatie:** Ideaal is een grote ruimte of buiten. Met aanpassingen kan het ook in het klaslokaal.
- **Materiaal:** Twee pakken kaarten, een kopie van de spelregels voor elk team (Bijlage 5)
- **Doel:** De leerlingen ervaren dat je in de jeugdbeweging kunt uitleven.

VOORBEREIDING

- ★ Deze opdracht is het makkelijkst in een grote ruimte of zelfs buiten. Met wat aanpassingen lukt het ook in het klaslokaal. Het spel wordt gespeeld in twee ploegen. Verdeel je klaslokaal in tweeën. Zet in het ene deel een tafel met stoelen. In het andere deel voorzie je voldoende plaats om met de deelnemers van de tweede ploeg een cirkel te vormen.
- ★ Leg al het nodige materiaal klaar. Je hebt twee pakken kaarten nodig, een per ploeg. Stel elk pak kaarten als volgt samen: per leerling voorzie je een setje van vier kaarten met dezelfde waarde, bijvoorbeeld: $K♥K♣K♦K♠$. Heb je acht leerlingen, dan voorzie je acht setjes. Schud de kaarten per pakje. Met die pakjes kaarten spelen ze. De overige kaarten leg je apart op tafel. Dat is de stapel 'minpunten'.
- ★ Leg een kopie van de spelregels klaar. Dat is bijlage vijf.

SPELUITLEG

We spelen het spel 'Ezelen'. Verdeel de klas in twee ploegen: de ene bestaat uit alle personages die in de jeugdbeweging zitten, de anderen vormen de tweede ploeg. Geef de speluitleg voor heel de klas.

Elke ploeg krijgt een pak kaarten. Kies binnen je ploeg een deler die elke speler vier kaarten geeft. Nadat alle spelers hun kaarten bekeken hebben, telt de deler af. Vervolgens geven alle spelers tegelijkertijd een kaart door: je legt de kaart gedekt op de tafel

en schuift die door naar je linkerbuur. Ondertussen kreeg je van je rechterbuur een nieuwe kaart. Die neem je in je handen. Dan telt de deler opnieuw af en iedereen geeft opnieuw een kaart door. De bedoeling is dat je de vier kaarten van een bepaalde waarde verzamelt. Bijvoorbeeld: $K♥K♣K♦K♠$. Het zal even duren tot dit lukt.

Als je een setje van vier kaarten met dezelfde waarde hebt, klop je zo snel mogelijk met je hand op de stapel kaarten in het midden van de tafel. Vanaf dan hoef je geen kaarten meer door te schuiven en te verzamelen. Alle spelers proberen dan zo snel mogelijk hun hand boven op de hand te leggen van de speler die het eerste geslagen heeft. Wie laatst is, moet een kaart nemen van de stapel met minpunten. De waarde van die speelkaart is het aantal minpunten dat je krijgt. De deler verzamelt alle kaarten, schudt ze en geeft iedereen opnieuw vier kaarten. Je speelt opnieuw een ronde. Het spel eindigt na 10 minuten. Wie het minste minpunten verzamelt, wint het spel.

De ploeg 'niet-jeugdbeweging' gaat hiermee aan de slag. Geef hen de speluitleg mee zodat ze de regels kunnen nalezen. De ploeg 'jeugdbeweging' speelt hetzelfde spel maar net iets actiever. Ga naar hen en leg de extra spelregels uit.

Verdeel deze ploeg in duo's en plaats die in een kring. Geef elk duo vier kaarten. Zij spreken zelf af wie van hen beiden de kaarten zal bijhouden en wie de kaart zal gaan halen. Duid opnieuw een deler aan. Het spel volgt dezelfde regels: telkens wanneer de deler aftelt, loopt een van de twee spelers naar het duo aan hun rechterkant om de kaart te gaan halen. Je probeert opnieuw een setje van vier kaarten met dezelfde waarde te verzamelen.

Als je een setje hebt, loop je naar het midden van de cirkel en ga je plat op je buik liggen. Op dat moment worden er geen kaarten meer doorgegeven en proberen de andere spelers die de kaarten bijhouden boven op de speler in het midden te gaan liggen. Wie boven op de stapel ligt, neemt een kaart van de stapel minpunten. De waarde van die speelkaart is het aantal minpunten dat je krijgt.

Variant

Is lichamelijk contact echt niets voor jouw leerlingen? Voorzie dan kussens om op te gaan zitten. Leg evenveel kussens in het midden van de cirkel als het aantal duo's min een. Wie een set heeft, loopt naar het midden en zet zich op een kussen. De andere spelers die de kaarten bijhouden volgen en proberen ook een kussen te bemachtigen. Wie geen kussen heeft, krijgt de minpunten.

De deler verzamelt alle kaarten, schudt ze en geeft iedereen opnieuw een viertal kaarten. De duo's gaan opnieuw in een cirkel staan. Je speelt een nieuwe ronde. Het spel eindigt na 10 minuten. Wie het minste minpunten verzamelt, wint het spel.

Variant

Koos je voor de lange versie van dit lespakket? Laat de beide ploegen dan wisselen van terrein en elkaars versie van het spel spelen.

NABESPREKING

Laat alle spelers in een grote cirkel neerzitten. Geef hen allemaal een kaart. Als leerkracht stel je een vraag, nadien geef je een cijfer. De leerlingen die dat cijfer op hun kaart hebben staan, beantwoorden de vraag. De andere leerlingen mogen nadien nog aanvullen. Stel hen een of twee van de volgende vragen.

- ★ Wat vond je van deze activiteit?
- ★ Waarom vond je dit wel of niet leuk?
- ★ Heb jij in je vrije tijd ook al eens een spel gespeeld waar je de regels in veranderde? Hoe was dat?
- ★ Voor bij de variant: Welke versie van het spel vond je het leukste? Waarom was het leuker?

KIEZEN

Alle leerlingen nemen nu hun trajectblad voor zich en verplaatsen zich over het traject. "Zou je na deze activiteit in de jeugdbeweging gaan of net weg van de jeugdbeweging?" De leerlingen kiezen vanuit hun personage.

Opdracht 2: Stellingspel

“Een jeugdbeweging, dat is samen leren leven in groep. Volledig uit de bol kunnen gaan met vrienden.”

Over jeugdbewegingen bestaan heel wat vooroordelen. Het is dan ook geen hobby die zich gemakkelijk in een omschrijving laat vatten. Met deze stellingen worden de leerlingen aangespoord om over deze clichés na te denken en te discussiëren.

PRAKTISCH

- **Duur:** 20 minuten
- **Locatie:** Je kunt dit spel spelen in de klas met een gewone opstelling, maar het is leuker als je in een kring zit: dat verhoogt de zichtbaarheid en bevordert de discussie.
- **Materiaal:** Stellingenkaartjes (bijlage 6) en meningenkaartjes (bijlage 7)
- **Doel:** De leerlingen denken na over clichés en vooroordelen over de jeugdbeweging.

VOORBEREIDING

- ★ Knip de stellingenkaartjes uit en leg ze op een stapel met de tekst naar beneden. Kies op voorhand vijf stellingen waarvan je vindt dat ze het meest op maat van je klas zijn. Als je veel tijd hebt, kun je ze allemaal behandelen.
- ★ Kopieer de meningenkaartjes op papier in de volgende kleuren, en zorg voor kaartjes in elke kleur voor alle leerlingen:
 - Helemaal mee eens: groen
 - Mee eens: blauw
 - Neutraal: wit
 - Mee oneens: geel
 - Helemaal mee oneens: rood

SPELUITLEG

Laat de groep een spelleider of spelleidster aanduiden. Als je met jonge leerlingen werkt, kun je het beste zelf de spelleiding zijn. De spelleiding neemt een kaartje van de stapel en leest de stelling voor. De andere leerlingen denken na over de stelling en tonen hun mening met een meningenkaartje. De spelleiding wijst iemand aan die mag toelichten waarom hij of zij heeft gekozen voor een bepaalde kleur. De andere leerlingen mogen hierop inpikken. De spelleiding begeleidt de discussie.

Laat vooral de meningen van de leerlingen aan bod komen. Per stelling geven we je wel nog wat achtergrondinformatie mee, zo kun je meer uitleg geven als dat nodig is.

Enkele tips voor een discussie in de klas:

- ★ Bij een discussie wissel je gedachten en meningen uit. Het is geen strijd om het gelijk. Leg dat uit aan de klas voordat je aan een discussie begint. Leerlingen mogen het oneens zijn met elkaar. Het gaat erom dat je samen zoveel mogelijk argumenten boven tafel krijgt en die aan elkaar toetst. In een geslaagde discussie kom je tot nieuwe inzichten. Je gelijk halen mag, maar dat bepaalt niet of de discussie geslaagd was.
- ★ Laat de leerlingen luisteren naar elkaar. Laat leerlingen oefenen met luisteren en doorvragen: “Leg dat eens uit. Hoe kom je aan die gedachtegang? Wat zijn je argumenten?” Leer hen samenvatten wat ze de ander zojuist hoorden zeggen: “Dus je zegt dat ...?”
- ★ Als gespreksleiding lever je geen inhoudelijke bijdrage aan de discussie, maar zorg je ervoor dat de discussie zo eerlijk mogelijk verloopt. Je houdt de tijd in de gaten – evenveel spreekijd voor iedereen – en bewaakt de inhoud van het debat. Grijp in als iemand met argumenten komt die niets met de stelling te maken hebben. Als je vindt dat er inhoudelijke elementen ontbreken, kun je die met vragen proberen naar boven te halen.

STELLINGEN

- ★ **Je speelt alleen maar voetbal in de jeugdbeweging.**

Door de creativiteit van de leiding krijg je een gevarieerd aanbod. Het kan best zijn dat er eens een activiteit is die je iets minder leuk vindt, de week nadien zal het iets helemaal anders zijn. Jeugdbewegingen proberen vaak ook activiteiten te doen waarbij alle deelnemers tot hun recht kunnen komen en waarin ze hun talenten kunnen inzetten. Af en toe kan dat op een fysieke manier zijn, maar evenzeer zijn er activiteiten waar hersenwerk of creativiteit voor nodig zijn. Het gaat bij de jeugdbewegingen immers niet om winnen of om de beste zijn, het gaat erom te genieten van dingen samen te doen.

- ★ **Je komt altijd vuil thuis als je van de jeugdbeweging komt.**

Als we met de jeugdbeweging op pad gaan, dan mogen we wel eens in plassen springen of in de modder rollen, en moeten we ons niets aantrekken van onze vuile kleren.

Daarom is het ook altijd belangrijk dat je kleren aandoet die vuil mogen worden. Maar, zoals altijd: als je je niet graag vuil maakt, moet je natuurlijk niet. We doen ook niet elke week activiteiten waar je echt vuil van wordt.

★ **In de jeugdbeweging maak je vrienden voor het leven.**

Via écht spel krijgen kinderen en jongeren de kans om samen jong te zijn. Ze kunnen er zichzelf en anderen leren kennen binnen de veilige ruimte van een groep leeftijdsgenoten. Het schept de mogelijkheid tot écht contact: ontdekken dat iedereen anders is, maar vooral bouwen aan een verbondenheid, een samenzijn met anderen. Een groep is immers meer dan de optelsom van de leden.

★ **In de jeugdbeweging is iedereen welkom, ongeacht afkomst, achtergrond of mogelijke beperking.**

Wie je bent, wat je doet, wat je denkt of voelt, hoe je eruitziet of van waar je komt, is allemaal niet van tel. Iedereen is welkom bij de jeugdbeweging. We hebben respect voor ieders cultuur en eigenheid. Iemand die het ene minder goed kan, kan het andere dan weer beter. Diversiteit maakt de jeugdbeweging alleen maar rijker. Het is wel zo dat jongeren van vreemde origine of uit het bso moeilijker bereikt worden, maar iedere vereniging zet hier heel hard op in. Leiding staat zeker open voor aanpassingen om ervoor te zorgen dat je lid kan worden, twijfel niet om hierover met hen in gesprek te gaan.

★ **Door de jeugdbeweging heb je geen tijd voor schoolwerk.**

Lid zijn van een jeugdbeweging vraagt om een bepaald engagement. Er staat echter nergens beschreven hoe groot dat engagement moet zijn en hoeveel tijd je ervoor moet uittrekken. Op sommige momenten zal dat dan wel wat tijd vragen, maar die is zeker leuk besteed! Schoolwerk blijft een belangrijk onderdeel van het leven van iedere jongere, maar ontspanning is dat zeker ook. Het belangrijkste is om hier een goed evenwicht in te vinden. Met een goede planning is schoolwerk zeker te combineren met een jeugdbeweging.

★ **Wie niet in de jeugdbeweging zit, mist heel veel.**

Hoe je je vrije tijd invult, is niet belangrijk. Zolang je jezelf er goed bij voelt en je het graag doet. Naar de jeugdbeweging gaan is maar één voorbeeld van vrijetijdsbesteding, andere vormen zijn zeker even waardevol.

★ **Als je in de jeugdbeweging zit, moet je in Jezus geloven.**

Het is goed om nu en dan eens stil te staan, om na te denken, te bezinnen. Het is belangrijk om samen met kinderen en jongeren die zoektocht te doen. Je geloof kan daarbij een inspiratiebron zijn. De jeugdbewegingen kiezen voor samenwerken en -leven met de verschillende levensbeschouwingen en om hier respectvol mee om te gaan. Het ontstaan van een aantal jeugdbewegingen ligt wel bij het christelijk geloof. Nu ligt de focus meer op het

uitdragen en respecteren van (christelijke) waarden, al is dat bij de ene jeugdbeweging explicieter dan bij de andere. Sommige jeugdbewegingen kiezen er dan weer bewust voor om geen levensbeschouwing naar voren te schuiven.

★ **In de jeugdbeweging moet je drinken en roken.**

Jeugdbewegingen vragen hun jongeren om een vrijwillig engagement op te nemen dat bovendien grote verantwoordelijkheden met zich meebrengt. Een van die verantwoordelijkheden is verstandig en verantwoord omgaan met sigaretten en alcohol. Het gebruik daarvan wordt op veel plaatsen aanvaard als een sociaal gebeuren, zolang er geen overmatig gebruik is. Maar wie onder invloed is van alcohol en/of drugs is niet meer in staat om verantwoordelijkheid op te nemen. Daarnaast zijn er gezondheidsargumenten: alcohol, sigaretten en drugs houden risico's in, zowel voor jongeren als voor volwassenen. Daarom zijn er duidelijke regels en wetten over de verkoop, het aanbieden en het schenken van alcohol en drugs aan jongeren, met name: "Het is verboden om alcohol te verkopen, te schenken of aan te bieden aan -16-jarigen."

In de jeugdbeweging moet je dus zeker niet drinken of roken. Tijdens activiteiten wordt er geen alcohol gedronken. Drugs stimuleren een individuele ervaring, waardoor het groepsgebeuren onmogelijk is. Om die reden krijgen drugs geen plaats binnen de jeugdbeweging.

NABESPREKING

- ★ Wat vond je van deze activiteit?
- ★ Waarom vond je het (niet) leuk?
- ★ Heb je je mening voldoende kunnen geven?
- ★ Ben je nieuwe dingen te weten gekomen?
- ★ Welke vooroordelen had je zelf bij het begin van dit spel?

KIEZEN

Alle leerlingen nemen nu hun trajectblad voor zich en verplaatsen zich over het traject. "Zou je na deze activiteit in de jeugdbeweging gaan of net weg van de jeugdbeweging?" De leerlingen kiezen vanuit hun personage.

Opdracht 3: Een-tegen-allen

“Onze leden voeren graag opdrachten uit in ruil voor een tegenprestatie van de leiding. We geven hen dan ook vaak een hele reeks van opdrachten die ze binnen een bepaalde tijd moeten uitvoeren. Het leuke hieraan is dat ieder voor zich kan kiezen welke opdracht hij of zij wil uitvoeren. Je kunt er heel uiteenlopende opdrachten in verwerken zodat alle leden hun kwaliteiten en interesses kunnen inzetten.”

- **Duur:** 30 minuten, inclusief uitleg en nabespreking (afhankelijk van het aantal gekozen opdrachten)
- **Locatie:** Het klaslokaal.
- **Materiaal:** Kopieën van het Facebookprofiel voor de helft van de leerlingen (bijlage 9). Papier, balpennen, schaar, boek kaarten, 5 appels, 10 elastiekjes, lepel, knikker, sudoku (bijlage 8) – afhankelijk van de gekozen opdrachten
- **Doel:** De leerlingen ondervinden dat het fijn is om in grote groep een uitdaging aan te gaan. Voor de leerlingen die in deze fase niet in de jeugdbeweging zitten, nemen we de ruimte om te reflecteren en uit te wisselen over hun huidige vrijetijdsbesteding.

VOORBEREIDING

- ★ Kies een aantal opdrachten uit de lijst. Afhankelijk van de beschikbare tijd selecteer je veel of weinig opdrachten. Zorg voor een goede variatie in de opdrachten. Voor 20 minuten spel kies je ongeveer tien opdrachten.
- ★ Hang de lijst met opdrachten op of schrijf alle opdrachten op het bord. Leg hierbij een stift of krijtje klaar.
- ★ Leg het materiaal klaar dat nodig is voor het uitvoeren van de opdrachten.
- ★ Leg het materiaal klaar dat nodig is voor de groep niet-jeugdbeweging.

SPELUITLEG

Verdeel de klas in twee groepen: de leerlingen die in de jeugdbeweging zitten en een ploeg leerlingen die niet in de jeugdbeweging zit.

De leerlingen die in de jeugdbeweging zitten, spelen het spel een-tegen-allen. Je geeft de leerlingen een aantal opdrachten die ze binnen een bepaalde tijd moeten uitvoeren. De leerlingen kunnen de lijst met opdrachten op elk moment zien. Het materiaal dat nodig is om de opdrachten uit te voeren, ligt klaar op een centrale plaats.

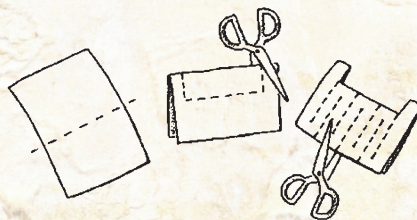
Na het startsignaal beginnen de leerlingen met het uitvoeren van de opdrachten. Als leerkracht controleer je of een opdracht geslaagd is. Geslaagde opdrachten worden doorstreept. De leerlingen winnen als alle opdrachten doorstreept zijn binnen de bepaalde tijd.

De leerlingen gaan goed moeten samenwerken en taken verdelen om de opdrachten tot een goed einde te brengen.

Mogelijke opdrachten:

- ★ Maak een zittende kring met alle deelnemers. (Ga allemaal dicht bij elkaar in een kring staan. Draai een kwartslag naar rechts en neem de schouders van degene voor je vast. Dan ga je allemaal gelijktijdig op de schoot van degene achter je zitten.)
- ★ Schrijf een gedicht met de woorden ‘jeugdbeweging’, ‘huiswerk’ en ‘internet’.
- ★ Kruip met z’n allen door een blad papier zonder dat het scheurt.

Tip (geef deze enkel als de leerlingen zelf de oplossing niet vinden): Vouw het papier doormidden. Knip dan het papier om en om zeven of negen keer in (het maakt niet uit hoeveel keer, als het maar een oneven getal is) te beginnen bij de vouw en bij de andere kant van het blad. Vouw het blad open en rek het uit.

- ★ Maak een kaartenhuis van minstens drie verdiepingen.
- ★ Drie leerlingen moeten elk minstens twintig kledingstukken aantrekken.
- ★ Los een sudoku op (kopieer hiervoor bijlage 8).

		2				3	9
	8	7			6		
		4				1	8
		6	4	9			
	2		8	7		4	
			5	3	6		
6		9				4	
			6			7	1
	7	3				8	

- ★ Maak een piramide van mensen van minstens drie verdiepingen.
- ★ Verzamel vijftien voorwerpen die elk met een andere letter van het alfabet beginnen.
- ★ Plooi tien vliegtuigjes van papier. Elk vliegtuigje moet minstens 4 m ver kunnen vliegen. Duid hiervoor twee lijnen aan.
- ★ Schiet tien elastiekjes in een doel.
- ★ Schrijf dertig verschillende kledingmerken op.
- ★ Verzin bij elke letter van het alfabet een jongens- en een meisjesnaam.
- ★ Stapel vijf appels op elkaar. De toren moet minstens vijf seconden blijven staan.
- ★ Stop de achterkant van een lepel in je mond. Leg een knikker in de lepel. Kruip nu drie keer over en onder een tafel zonder dat de knikker uit de lepel valt.
- ★ Voeg gerust ook enkele zelfbedachte opdrachten toe.

Leerlingen met een personage dat niet in de jeugdbeweging zit, krijgen een andere opdracht. Geef hen allemaal een kopie van het Facebookprofiel (bijlage 9). De leerlingen vullen het profiel in met dingen die zij leuk vinden. Naar welke muziek luister je graag? Welke sport beoefen je graag? Wat doe je graag in je vrije tijd?

Daarna wisselen ze uit met elkaar. De leerlingen kunnen bij elkaar de vind-ik-leuk-duim inkleuren bij dingen die zij interessant vinden.

Als de leerlingen klaar zijn met deze opdracht kunnen ze ook deelnemen aan de een-tegen-allen.

NABESPREKING

- ★ Wat vond je van deze activiteit?
- ★ Waarom vond je het niet leuk?
- ★ Was het leuk om samen te werken aan de opdrachten?
- ★ Wat zou je personage het leukste vinden?
- ★ Wat kun je zoal doen als je niet in de jeugdbeweging zit?

KIEZEN

Alle leerlingen nemen nu hun trajectblad voor zich en verplaatsen zich over het traject. "Zou je na deze activiteit in de jeugdbeweging gaan of net weg van de jeugdbeweging?" De leerlingen kiezen vanuit hun personage.

© Bart Ceusters

© Bart Ceusters

Opdracht 4: discussietafels

“Wie gratis werkt, is naïef.” - “Verantwoordelijkheid is iets voor later, in je job.”

- **Duur:** 20 minuten
- **Locatie:** Het klaslokaal.
- **Materiaal:** Tafels en stoelen, grote papieren met de thema's, papieren met bijvragen of een situatie, balpennen, vier kopieën van de thermometer (Bijlage 10)
- **Doel:** De leerlingen denken na over thema's die belangrijk zijn binnen en buiten de jeugdbeweging. Ze leren ook een mening te vormen en die te verwoorden in een discussie.

In dit stuk geven je leerlingen hun mening over verschillende thema's. Ze toetsen die bij elkaar af en gaan na hoe er in een jeugdbeweging mee omgegaan wordt. De thema's zijn verantwoordelijkheid, engagement, individueel/samen, vakantiewerk/vrijwilligerswerk.

VOORBEREIDING

- ★ Verspreid drie tafels in het lokaal en zet er stoelen rond. Voor klassen uit de derde graad voeg je een vierde tafel toe.
- ★ De leerlingen verspreiden zich over die tafels, maar dat doen ze niet zomaar. Aan elke tafel moeten er evenveel personen zitten, met een gelijke verdeling tussen jeugdbewegingspersonages en niet-jeugdbewegingspersonages. Dat kun je nagaan op de persoonlijke trajectfiche van de personages.
- ★ Op elke tafel ligt een papier met hierop een van de onderstaande thema's en een dubbele thermometer (bijlage 10). Er liggen ook bijbehorende hulpvragen of een situatie. Je kiest dus zelf als leerkracht of je de hulpvragen of de situatie mee op tafel legt. Beide kan ook. Druk alles af en leg het op de tafels.

SPELUITLEG

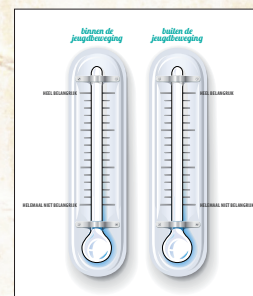
De leerlingen gaan wat dieper in op enkele thema's die al dan niet belangrijk zijn binnen een jeugdbeweging. Dat doen we met discussietafels.

Samen beslissen ze hoe belangrijk het thema is binnen en buiten de jeugdbeweging. Als hun discussie vastloopt, helpen de hulpvragen hen verder. Omdat de hulpvragen voor jonge leerlingen waarschijnlijk niet voldoende zijn, krijg je ook nog een situatie mee per thema. Zo kunnen ook zij over deze thema's

uitwisselen. Probeer als leerkracht zeker bij elke tafel eens te passeren. Daag je leerlingen gerust wat uit door nog bijvragen te stellen.

De leerlingen krijgen tien minuten om hierover te discussiëren. Na de tien minuten moeten ze hun conclusie invullen op de dubbele thermometer. Een deel van de thermometer is voor de jeugdbeweging, het andere deel voor de maatschappij als geheel. Hoe belangrijker het thema volgens de leerlingen aan een tafel is, hoe verder ze de thermometer inkleuren. Ze kiezen eerst hoe belangrijk het thema volgens hen is binnen de jeugdbeweging. Vervolgens doen ze hetzelfde voor dat thema buiten de jeugdbeweging. Zo kun je mooi vergelijken.

Daarna leggen de leerlingen dat uit aan de rest van de klas. Een voor een houden de groepen hun thermometer in de lucht. De groep moet dan uitleggen welk thema ze hadden, wat hun bedenkingen hierbij waren en waarom ze de thermometer zo hebben ingekleurd.

DE THEMA'S

We kozen voor maatschappelijke thema's die overal van belang zijn, al is de invulling van het thema wel afhankelijk van de leefwereld van je leerlingen. Als achtergrondinformatie vind je bij elk thema wat extra duiding. Die kun je gebruiken om bijkomende situaties of bijvragen te geven waardoor de leerlingen nog verder gaan denken.

verantwoordelijkheid

MOGELIJKE BIJVRAGEN

Wat is verantwoordelijkheid? Waarom is dat nodig? Is verantwoordelijkheid gemakkelijk om op te nemen? Waarom neem je verantwoordelijkheid op? Is dat voor iedereen gelijk?

SITUATIE

Tijdens een groepsdag waarop alle leden van de jeugdbeweging samen één groot spel spelen, worden de groepen verdeeld. Anne (15 jaar) belandt in een groepje met andere leden van 6, 9, 10 en 12 jaar. Samen met Jill, die 16 jaar is, spelen ze het spel en zorgen ze ervoor dat ook de jongere leden goed kunnen meespelen en alles begrijpen.

ACHTERGRONDINFORMATIE

Een jeugdbeweging wordt gedragen door jongeren die een verantwoordelijkheid opnemen. Jongeren zetten zich in voor hun groep, hun leden, hun activiteiten. Zo zullen er ook altijd oudere leden of leiding zijn die zorg dragen voor jou.

engagement

MOGELIJKE BIJVRAGEN

Wat is engagement? Kun je meerdere engagementen opnemen? Moet je dat opnemen? Moet iedereen evenveel engagement opnemen? Kan je ook buiten de jeugdbeweging een engagement opnemen?

SITUATIE

Yoran zit in de jeugdbeweging. Hij is een van de oudste leden. Alle leiding en de oudste leden gaan telkens enkele dagen eerder naar de kampplaats om het kampterrein voor te bereiden. Aan de oudste afdeling wordt dan altijd gevraagd om alle tenten voor de andere afdelingen al op te zetten. Het is niet verplicht, maar toch staan alle oudste leden er ieder jaar opnieuw. Ook al kunnen ze hierdoor niet naar het plaatselijke festival gaan.

ACHTERGRONDINFORMATIE

Lid zijn van een jeugdbeweging is geen vrijblijvende zaak. Zowel van leden als van begeleiders wordt gevraagd dat zij zich – met respect voor ieders mogelijkheden en persoonlijke situatie – vrijwillig inzetten voor de groep. De grootte van het engagement tussen lid en leiding verschilt wel. Het is belangrijk dat leden en begeleiding bekommerd zijn om het geheel. Actief kiezen hangt binnen de jeugdbeweging nauw samen met tijd vrijmaken. Mee de koers bepalen hangt samen met “op iemand kunnen rekenen”. Verantwoordelijkheid nemen is verantwoordelijkheid dragen. Jeugdbeweging is méér dan de activiteiten. Een engagement betekent keuzes maken: een eerlijke keuze. Kinderen hebben andere interesses en andere mogelijkheden dan jongeren. Iedereen krijgt in de jeugdbeweging kansen om te groeien in verantwoordelijkheid en engagement. Almaar meer leren jonge mensen hun lot in eigen handen te nemen om zich vervolgens te engageren. Duizenden jongeren kiezen er vandaag voor om zo’n engagement op te nemen. Omdat het je het gevoel geeft bij een groter geheel te horen, omdat je het gevoel hebt dat je iets nuttigs doet, omdat het deugd doet om anderen te helpen, enz.

samenwerken

MOGELIJKE BIJVRAGEN

Ben je graag tussen de mensen, waarom? Ben je soms liever alleen, waarom? Moet je altijd samenwerken in de jeugdbeweging? Kun je er ook alleen zijn? Kun je ook buiten de jeugdbeweging dingen samen doen? Wat zijn de voor- en nadelen van dingen alleen of samen te doen?

SITUATIE

Aicha doet graag eens iets in haar eentje: wat gamen, een boek lezen of gewoon wat muziek beluisteren. Ook als ze naar de jeugdbeweging gaat, heeft ze wat nood aan haar eigen momentjes. Niet elk spel is daarvoor geschikt, maar een een-tegen-allen is daar ideaal voor! Dan moeten er verschillende opdrachten gebeuren binnen een bepaalde tijd. Iedereen gaat er samen voor om alle opdrachten op tijd te realiseren. Aicha kan gemakkelijk de opdrachten uitkiezen die ze alleen of met z’n tweeën kan doen. Zo helpt ze mee om te winnen, maar kan ze ook alleen spelen. Als de groep wint, viert ze natuurlijk samen met de groep.

ACHTERGRONDINFORMATIE

Binnen de jeugdbeweging ben je vaak samen met anderen. Je gaat samen met hen aan de slag om er iets van te maken. Je gaat op zoek naar je eigen kwaliteiten en naar die van anderen om ze zo goed mogelijk in te zetten en te benutten. Door in contact te komen met anderen leer je jezelf beter kennen. Je leert je plan trekken, maar je kunt ook verstoeld staan van wat je samen kan. Samen sta je sterk.

vrijwilligerswerk

Dit thema is enkel geschikt voor leerlingen van de derde graad omdat zij deze afweging zelf al moeten maken. Jongere leerlingen zullen hier minder over te zeggen hebben.

MOGELIJKE BIJVRAGEN

Moet je voor alles wat je doet geld verdienen? Welk gevoel kan vrijwilligerswerk je geven? Heb je nog tijd voor vrijwilligerswerk als je een vakantiejob doet?

SITUATIE

Chokri zit al sinds zijn zes jaar in de jeugdbeweging. Elk jaar gaan ze samen op kamp. En zeker nu hij leider is! Het kamp vindt ieder jaar plaats in juli, minstens tien dagen puur genieten. Maar in augustus is het Pukkelpop en dat wil hij ook voor geen goud missen. Als je een vakantiejob wilt, dan moet je dat vaak voor een maand doen, maar zowel juli als augustus zijn bezet door de twee topactiviteiten van het jaar. Wat moet hij nu doen? Via zijn tante kan hij misschien begin augustus toch nog twee weken een vakantiejob doen in de fabriek. Twee weken loon zijn natuurlijk beter dan niets en zo kan hij op kamp en ook naar Pukkelpop.

ACHTERGRONDINFORMATIE

De jeugdbeweging is een vrijwillig engagement, een engagement waarbij je je inzet voor de groep waar je lid van bent. Geld krijg je hier niet voor, maar je wordt betaald door vriendschappen en herinneringen die je nog lang met je zult meedragen. Je leert hier door te ervaren en te doen. Zo neem je al die ervaringen en herinneringen mee in een denkbeeldig rugzakje. Vaardigheden die je leert in de jeugdbeweging helpen je zeker ook in toekomstige jobs. De jeugdbeweging is dus onbetaald, maar onbetaalbaar.

NABESPREKING

Vraag aan de leerlingen of ze hun mening over deze thema’s binnen en buiten de jeugdbeweging aangepast hebben. Denken ze er anders over dan voor deze tafeldiscussies?

KIEZEN

Alle leerlingen nemen nu hun trajectblad voor zich en verplaatsen zich over het traject. “Zou je na deze activiteit in de jeugdbeweging gaan of net weg van de jeugdbeweging?” De leerlingen kiezen vanuit hun personage.

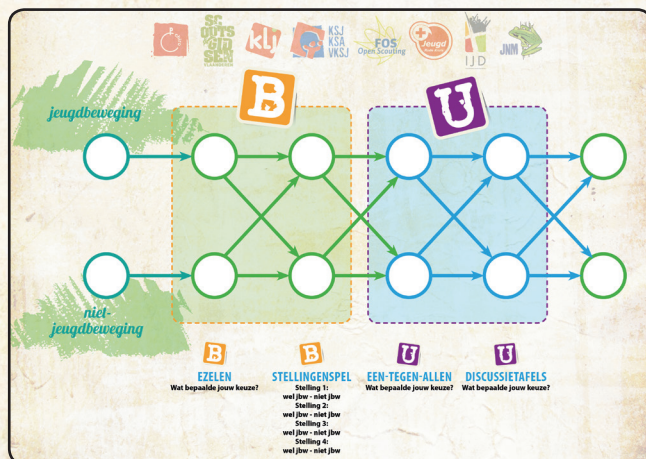
Reflectiemoment

Tijdens het spel maakten de leerlingen verschillende keren de keuze of ze al dan niet in de jeugdbeweging zouden gaan of net de jeugdbeweging verlaten. We laten de leerlingen aan het woord waarom ze een bepaalde keuze maakten.

- **Duur:** 10 minuten, inclusief uitleg
- **Locatie:** In het klaslokaal of op de speelplaats.
- **Materiaal:** Het trajectblad van de leerlingen, een fototoestel, schildersplakband of krijt
- **Doel:** De leerlingen reflecteren over hun ervaringen tijdens het spel.

VOORBEREIDING

- ★ Afhankelijk van waar je de nabespreking doet, teken je het trajectblad in het groot op de grond (speelplaats) of tape je het trajectblad in het groot af in het klaslokaal. Je kunt ook de eenvoudige versie overnemen.

- ★ Vraag aan alle leerlingen om hun trajectblad bij de hand te nemen.

SPELUITLEG

Verzamel alle leerlingen aan het begin van de twee pijlen. Vraag hen om hun trajectblad bij zich te nemen en nog eens na te lezen. Geef hen de volgende opdracht mee: "Ga op je trajectblad nog eens na welke keuzes je personage tijdens het spel heeft gemaakt en schrijf kort op waarom het die keuzes maakte. Ga daarna op de plek staan waar je personage ook gestart is. Dat betekent: zat je personage in het begin van de les in een jeugdbeweging of niet? Ga respectievelijk aan de jeugdbewegings- of niet-jeugdbewegingszijde staan." Geef de leerlingen hier een tweetal minuten voor.

Vanaf nu zullen alle leerlingen telkens van kant moeten verwisselen. Na jouw signaal geef je hen de opdracht om hun trajectblad 'live' te tonen. Dat betekent dat ze na iedere opdracht hun keuze van toen kenbaar maken door van vak te verwisselen. Na elke wissel spreek je enkele leerlingen aan en schotel je hen de volgende vragen voor.

- ★ Waarom ben je gewisseld van vak?
- ★ Waarom maakte je die keuze voor je personage?
- ★ Zou je die keuzes opnieuw maken als je het nog een keer doet?
- ★ Als je niet vanuit je personage moest redeneren, welke keuze zou je dan maken?
- ★ Welke spel speelde je personage?
- ★ Wat vond je daar leuk aan?
- ★ Wat vond je niet leuk?
- ★ Hoe kijk jij hiernaar?
- ★ Hoe voel je je hierbij?

SLOT

Op het einde komt iedereen weer bijeen. Maak een foto van je klasgroep als afsluiter. Hang die nadien op in het klaslokaal. Sommige leerlingen willen misschien nu de jeugdbeweging uitproberen. Vertel hen dat je op jeugdorganisaties.be veel jeugdorganisaties uit hun buurt kunt vinden.

Je kunt altijd promo maken voor de Dag van de Jeugdbeweging. Dan komen de leden en de leiding van de jeugdbewegingen op straat in hun bewegingskleden. Meer info vind je op dagvandejeugdbeweging.be.

